

[Socialministeren.]

de objektive Betragtere, hvortil jeg i denne Forbindelse ikke henregner det ærede Medlem Hr. Bouet, trods hans Udtalelser af Gaars Dato, vil faa en ikke ringe Betydning, baade ved den almindelige Forhaandsbetragtning af de foreliggende Forslag og ved Behandlingen af forskellige Detailbestemmelser i denne Lovgivning.

Efter den i meget vide Kredse — dem, jeg før nævnte — raadende Opfattelse er det jo ikke blot Brug i den rent fordummende dagligdags Presseagitation populært taget ganske simpelt at give Fagforeningerne og deres Lønpolitik samt Socialdemokratiet Ansvar for Arbejdsløshedens Omfang og dermed ogsaa for den øgede Nød og Elenighed, der følger i dens Køl vand, Forhold, som man mener kun vil kunne afhjælpes ved en effektiv Lønnedsættelse saa omtrent over hele Linien, men denne Lønnedsættelses formentlige Nødvendighed og Nytte er langt ud over de specielle Arbejdsgiverkredse overhovedet blevet Motto for Talen om Arbejdsløshed her i Landet. Det er denne gammelkendte Anskuelse, der fra Arbejdsgiver-Side har været fremført i hver eneste Depressionsperiode i de sidste halvandet Hundrede Aar, i hele den Tid, Kapitalismen har bestaaet, det er den, jeg gerne vil betragte lidt nærmere, ogsaa fordi denne Opfattelse dels har forhindret en naturlig Overenskomst mellem Organisationerne paa det her foreliggende Omraade, dels ligefrem har tvunget Regeringen ind i denne Art Lovgivning.

Det Grundsynspunkt, der er fælles for alle disse Udtalelser og for den Motivering, de er Genstand for, er en Forveksling af Privatøkonomi og Nationaløkonomi. Man antager ganske simpelt, at de Love og Regler, der gælder for det enkelte Foretagende eller det enkelte Individ, uden videre ogsaa har Gyldighed for det fælles Samfunds Økonomi. Det er denne fundamentalt fejlagtige Opfattelse af de nationaløkonomiske Love som en Slags Forlængelse af de rent privatøkonomiske, der danner Grundlaget for de fleste Resultater og Slutninger paa dette som paa andre Omraader af det økonomiske Liv. Det følger heraf, at det har saa overordentlig lidt at sige, at det ofte betyder en Fordel for den enkelte forretningsdrivende, for det enkelte Foretagende, en Styrkelse af dets Konkurrencemuligheder i en Depressionsperiode, at specielt *det* kan sætte Lønnen ned og derved se sig i Stand til at konkurrere billigere eller beskæftige flere, thi deraf kan man ikke drage nogen Art af Analogislutninger for Konjunktur-Arbejdsløsheden i Samfundet

som Helhed. Dette maatte bl. a. forudsætte, at den almindelige Lønnedsættelse ikke har nogen Indflydelse paa selve Konjunktur-Arbejdsløsheden, og det er netop dette, man forudsætter i sin Talen om Befolkningens Købeevne, hvor man ser bort fra det Faktum, at en gennemført Lønnedsættelse stadig og i stigende Grad forringer denne Købeevne. Men de psykologiske Faktorer, Spekulationen om man vil, spiller en stor Rolle som drivende Kræfter i opad- og nedadgaaende Tider, saa stor, at Virkningen af en Lønnedsættelse blot bliver Spekulation i videregaaende Lønnedsættelse med det Resultat, at man i stedse videre Kredse opgiver at sætte Produktionen i Gang og derved forlænger Depressionsperioden. Hvis vi vidste, at Lønningerne i det kommende Aar skulde falde med 10 eller 20 pCt., saa kan enhver regne ud, hvordan det vilde gaa med Byggeriet. Saa vilde ingen begynde Byggeri. Derfor vilde vi, hvis vi annoncerede en saadan Lønpolitik, blot faa en Forøgelse af Arbejdsløsheden, en Forværrelse af Depressionen. Det er netop Troen paa, at Lønningerne vil holde sig nogenlunde stabile, eller endnu mere en Forventning om, at Lønniveauet er i stadig Stigning, der gør en Udsættelse af Investeringen urimelig og derfor forøger Initiativet paa forskellige Omraader, naar vi ser ikke privatøkonomisk, men nationaløkonomisk paa det. Og med Hensyn til Købekraften! En Lønnedsættelse formindsker jo ikke alene Arbejderklassens Købekraft; det vilde være galt at tro, at den umiddelbart vilde føre til en tilsvarende Stigning i de andre Klassers Indkomst. Det vil absolut ikke ske i en Overgangsperiode, hvor Vanskelighederne sætter ind. Og det er denne særlige Arbejdsløshed, der interesserer os. Et Fald i Arbejdslønnen gør nemlig, at alle Foretagender, der repræsenterer de relative Luksusartikler, som Arbejderklassen ved enhver Lønsenkning straks maa opgive, maa gaa Glip af deres Salg og Fortjeneste; de vil faa en formindsket Købekraft, paa samme Maade som Arbejderne selv faar det. Og den Fortjeneste, som opstaar hos de forholdsvis faa Driftsherrer, der sælger Arbejderklassens nødvendige Forbrug, eller sælger til den saakaldte Overklasse, vil for en Del ikke blive anvendt til Køb af Varer, men opsparet, og de opsparede Beløb bliver netop ikke sendt ud i Om sætningen. Ogsaa denne Opsparing medvirker altsaa til Formindskelse af Købekraften og til yderligere faldende Priser, som vi har set det overalt i de senere Aar.

Endnu et Forhold spiller ind her: den Fortjeneste, som visse Driftsherrer opnaar